

ISSN 0134-2266

NR.10

TÄHEKE

1981

1

DIREKTOR

MEIL KOOLIS TORE DIREKTOR ON,
TAL NIMEKS VALTER JOHANSON.
KUIGI KURI POLE KA,
KÕIGILE LASTELE MEELDIB TA.

DIREKTOR KÕIKE TEAB JA OSKAB,
ALATI KÕIGILE ARUKALT VASTAB.
SEEPÄRAST TERVE KOOLIPERE
RÕÖMSALT ÜTLEB TALLE «TERE!»

2

ÕPPEALAJUHATAJA

Kui kilkeid, kära täis on saal,
on kohe kohal Kõrgessaar.
Kes tuleb kooli, must kui muri,
siis tema selle peale kuri.

Kui hästi õpib iga põnn,
see tema meelest on suur õnn.
Kui tunnistusi jagab ta,
siis ärevil on kogu saal.

ANNE KUUS,
Tartu 12. Keskkooli
IIIb klassi õpilane

6

MEIE KLASS

TÄNA TEILE TAHAN MA
OMA KLASSIST RÄAKIDA.
OLEN TEISEST A-ST,
KOOLIST MULLA TÄNAVAST.

LAPSI ÜLE KOLMEKÜMNE
ÕHE ÕPETAJA ÜMBER.
POISSE MEIL ON ÜKSTEIST,
TÜDRUKUID POOLE ROHKEM NEIST!

KAKSIKUID MEIL KAKS ON PERES,
SEE KUI TILGAKENE MERES.
VÄGA TUBLID, TRAGID KÕIK.
PÜÜA USKUDA, KUI VÕID.

ÕPETAJAKS FREIRIK, MAIMO
TEDA KIIDAME ME AINULT.
TA ON NOOR JA HEA NING KENA
JUSTKUI PÄRIS OMA EMA.

KARME KANARBIK,
Tallinna 46. Keskkooli
IIa klassi õpilane

MIS KOOLIKOTIS ON!

8

Kui ühel päeval koolist koju läksin, oli mul hea tuju, sest
koolikotis olid rõõmsad viied. Ema küsis: «Mis hindes
sa täna said!»

«Viied sain!»
«Kas tõesti!»

«Ausõna, ma ei valeta, sest koolikotis on viied.»
Ma õppisin kohe ära ja läksin õue. Kui järgmise päeva
hommikul kooli läksin ja esimene tund hakkas, kutsus
õpetaja mind tahvli juurde. Mina ei osanud ja õpetaja
pani mulle päevikusse kahe. Koolist koju minnes oli tu-
ju paha. Üldse oli sel päeval pilves ja paha ilm.

ALLAN KANNE,
Paide 1. Keskkooli
IVa klassi õpilane

MINU ÕPETAJA

4

Mulle meeldib oma õpetaja väga. Ta on noor ja ilus. Õpetaja nimi on Kristel Murel. Ta tuli meie kooli siis, kui me esimesse klassi läksime.

Vahel õpetaja Murel ka pahandab meiega ja siis tundub, et ta on kole paha. Aga kui ta ei pahandaks, muutuksime vist päris ulakateks lasteks. Meie klassil on niisugune rumal mood, et enne tunni algust hakkame kõva häälega rääkima. Aga sellest rääkimisest tuleb lärm. Ja siis saamegi pahandada.

Kui me esimeses klassis käisime, oli meie õpetaja tihti haige ja küll mul oli siis hea meel, kui ta jälle kooli tuli. Kui me neljandasse klassi läheme, peame oma õpetajast lahkuma. Mul on sellest väga kahju. Oleme temaga nii harjunud.

Kui ma suureks kasvan, tahaksin ka ise õpetajaks saada.

BIRGIT KALBUS,
Kehтна 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

POST

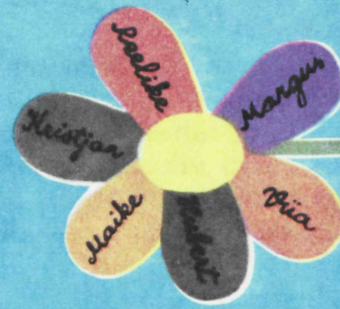
KLASSIJUHATAJA

Minu lemmikõpetaja on meie klassijuhataja Evi Haamer. Ta oskab hästi seletada ja on alati väga rahulik. Esimeses klassis ütlesime mõnikord oma õpetajale kogemata «ema». Sel kevadel käisime matkal Triigi pargis. Saime kiikuda, mängisime rahvastepalli ja peitust. Õpetaja aga punus meile pärgi.

KATRIN VAHT,
Leisi Keskkooli
III klassi õpilane

TÄHTI TÄHEKE

OKTOOBRIMAA

Oktoobrilapsed on alles lapsed ja tahavad hirmsasti mängida. Sellepärast on hea, et neil on päris oma mäng olemas. See on niisugune mäng, mis kunagi otsa ei saa ja mida võib igal pool mängida.

Möödunud kooliaastal reisisime mööda Oktoobrimaad laevaga. Mul on siiani hästi mees, kuidas me seda laeva välja mõtlesime ja joonistasime. Maika pakkus hiigla uhket tiibadega «Raketat». Kristjan arvas, et võiks allveelaev olla. Hubert aga joonistas vaikselt nohisedes. Kui ta oma laeva valmis sai, hakkas see kohe meile kõigile meeldima. Küllap sellepärast, et Huberti joonistatud laev oli «Auroraga» väga sarnane.

Sel õppeaastal otsustasime mööda Oktoobrimaad rongiga sõita. Ikkagi juba II klassi õpilased, kes tahavad rohkem teada ning peavad seepärast kiirustama.

Joonistasime pika-pika kirevate vagunitega rongi. See ulatub parasjagu ühest seinalehe äärest teise. Vagunid on nagu taskud, kuhu saab pilte ja kirju sisse pista.

Meie rong on juba palju peatusi teinud. Oleme käinud «Spordi»-jaamas, «Muinasjutu»-jaamas, «Õpetajate»-jaamas. Paar päeva tagasi olime «Piima»-jaamas. Läksime kogu IIb klassiga piimakombinaati. Seal töötab Marguse isa. Ta näitas meile, kuidas piim kombinaadis enne pudelisse jõudmist reisib. See on pikk tee mööda torusid ja voolikuid. Ma ei saanudki päris täpselt aru, kuidas ja millises järjekorras kõik oli. Aga seda me taipasime küll, et piimakombinaadis töötavad kärmed, lahked ja naerusuised inimesed. Nad olid nõus meile kõike näitama ja rääkima.

Joonistasime «Piima»-peatusest mitu pilti. Ühe pildi peal on Reelike valge rätiku ja valge kitliga ning tõstab suure kulbiga piima. Teise peal on aga muhelev Kristjan, Ta seisab kollase tsisternauto kõrval. Autole on siniste tähtedega kirjutatud PIIM.

Need pildid on meil vagunitaskusse pandud ja sealt võib igaüks neid vaatamiseks võtta.

TÄHTI

Eesti rahval on kõnekäänd:

«Narri meest, aga mitte mehe mütsi.»

See ütlus ei tähenda üksnes, et teised peavad mehe mütsi vastu viisakad olema. Seda lauset võib mõista ka nii: kes ise peakattest hoolib, selle oma ei puutu teisedki.

Koolipoisi ja -tüdruku tähtsaim peakate sügis- ja kevadkuudel on mõistagi kooli vormimüts.

Kust koolimütsid kauplustesse tulevad?

Vormimüts käib läbi pika tee, enne kui poisi või tüdruku pähe jõuab.

Tallinnas Narva maanteel on ühel majal suured tähed — ETKVL. Seal neid mütsi valmistataksegi. Iga päev 3000 tükki.

Kõigepealt lõigatakse juurdelõikuse jaoskonnas pealisriidest ja voodrist parajad tükid välja. Väiksema pea jaoks väiksemad, suurema jaoks suuremad. Need tükid saadetakse õmblejate juurde. Üks neist õmbleb kokku voodri, teine pealisriide ja paelad. Õmblused pressitakse maha. Vooder õmmeldakse sisse ja kui vaja, siis ka sirm ette.

Kas nüüd on müts valmis? Ei veel. Edasi pannakse müts puust pea otsa, niisutatakse pisut ja torgatakse väheks ajaks ahju «küpsema». Pärast kuivatamist vaatab kontrolör (tema on nagu harjutust kontrolliv õpetaja), kas kõik on hästi tehtud. Kehva kaupa poodi ei saadeta.

Kui pakkijad on pakkinud, laadijad laadinud, autod vedanud, võib müüja sinised ja hallid peakatted riuleile laduda. Polegi sealt nii lihtne leida üles see päris oma müts. Enne peab ikka mitu-mitu koolimütsi ära proovima kui õige käes.

Koolimüts käib koolilapse peas kaua. Mis käib, see kulub. Pika kooliaja jooksul jõutakse mitu mütsi ära kanda. Aga igaüks neist olgu ikka päris oma müts. Sirm läikiv, nimi sees ja teiste omasuguste seas äratuntav.

VIIVI VARIKSAAR

Mitu õuna?

JANNO PÖLDMA

EMA TÕI TURULT VIIS PUNAPÖSKSET ÕUNA. ISA PESI ÕUNAD PUHTAKS JA ÜTLES AIVELE: «NOH, TÜDRUK, HAKKAME ÕIGE ARVUTAMA. SIIN ON VIIS ÕUNA. KUI VIIEST KOLM ÄRA VÕTTA...»

«NII RASKEID ÜLESANDEID,» SEKKUS EMA, «NELJASED VEEL EI LAHENDA.» «EI SEE OLE RASKE MIDAGI,» ÕIGUSTAS ISA. AGA EMA ÜTLES, ET ALATA TULEB LIHTSAMATEST ARVUTUSTEST. MUIDU VÕIB TEKKIDA TROTS ÕPPIMISE VASTU.

LÕPUKS SAID EMA JA ISA KOKKULEPPELE. AIVELE ANTI UUS ÜLESANNE. MITU ÕUNA JÄÄB, KUI VIIEST ÜKS ÄRA VÕTTA!

«KOLM,» TEATAS AIVE. TAL OLI ÕIGUS, TA OLI VAHEPEAL ÜHE ÕUNA ÄRA SÕNNUD.

Mägede maal

EVI ROONI

On oktoobrikuu. Vihm on lakanud ja keskpäevane päike piilub pilve vahelt. Sammun Dagestani vana linna Derbendi tänaval.

Dagestan tähendab tõlgituna «mägede maa». Siin kasvatatakse palju lambaid ja kootakse ilusaid kirevaid vaipu. Suved on väga soojad ja kraadiklaas näitab 30 °C, vahel isegi 40 °C. Mägedevahelistes orgudes kasvavad viinamarjad, mis on suured, lihavad ja hästi magusad.

Pikk trepirida viib kõrgele mäe otsa iidse kindluse juurde. Kindlus ehitati väga ammu (5. saj.). Hiljem tekkis mäe

Pildistanud EVI ROONI

ja mere vahelisele tasandikule kindlusemüüri taha väike linn — Derbent. Praegu on Derbendis elanikke umbes kümme korda vähem kui Tallinnas.

Mägedest tuleb lambakari, karjus ratsutab eesli seljas. Tühjal tänaval longib koerakrants, linnavärvavas puhuvad juttu vanamehed.

Äkki paiskub vaiksele hallile tänavale kirju liblikaparv. Need on koolist koju ruttavad mustasilmsed punastes-sinistes joppides poisid ja tüdrukud. Märganud mind, sätivad end fotoaparaadi ette ja nuruvad: «Tädi, tee meist pilti!».

Põllul

Vene kirjanik
EDUARD ŠIM

Õlekõrreke

Vene kirjanik
GENNADI TSÖFEROV

ILMAD MUUTUSID VIHMASEKS, ÕSITI JUBA KÜLMETAS. KOLHOOSIPÕLLUL HAKATI JUURVILJA KORISTAMA, ET SEE KÜLMA KÄES EI HUKKUKS.

KÕIGEPEALT KORISTATI NEED PÄRIS PALJAD MEHIKESED — KURGID, SIIS PABERIST SÄRKIDEGA SIBULAD, SEEJÄREL VILLASTES SUKKADES OAD. KORISTATI NAERID, KAALIKAD, REDISED, PORGANDID, PEEDID JA HERNED. AGA KAPSAID EI KORISTATUD VEEL. KAPSAD KORJATAKSE KÕIGE HILJEM. ALGUL MA EI TEADNUD, MIKS, SIIS AGA TAIPASIN: IGAL KAPSAL ON JU SEITSEKÜMMEND SEITSE KUUBE SELJAS. NEMAD KÜLMA EI KARDA.

PÕLLUL LEBAS ÕLEKÕRREKE, AGA SIIS TÕSTIS TUUL TA MILLEGIPÄRAST ÜLES. TÕSTIS ÜLES, KEERUTAS RINGI JA PILLAS SOHU. ÕLEKÕRREL OLI MEEL KURB: PÕLLUL OLI OLNUD VALGUST JA AVARUST, SOOS AGA PAISTIS KÕIK HÄMAR JA NUKKER. JA JUBA TA OLIGI VALMIS ÕLEKÕRRE-PISARAIK VALAMA. ÄKKI VAATAS SOOMÄTTA TAGANT VÄIKE KONNAPOEG VÄLJA. TA MÄRKAS ÕLEKÕRT JA HÜÜDIS:

«HURRAA! VAADAKE, VAADAKE! KOLLASEL PÄIKESEL ON KIIR KÜLJEST ÄRA MURDUNUD.»

Tõlkinud ELLE TURKINA

Keskpäev

KALEV KORKMA

PÖLLU VEEREL PUHKASID MASINAD. KRAAVIPERVEL ISTUS MEES
JA SÕI LÖUNALEIBA.

«TORR!» TORISES TRAKTOR. «INIMENE EI ANNA RAHU! VEA
NEID RASKEID SAHKU JA KÜLVIKUID. OEHH. PALAV ON. JANU VAEVAB.»

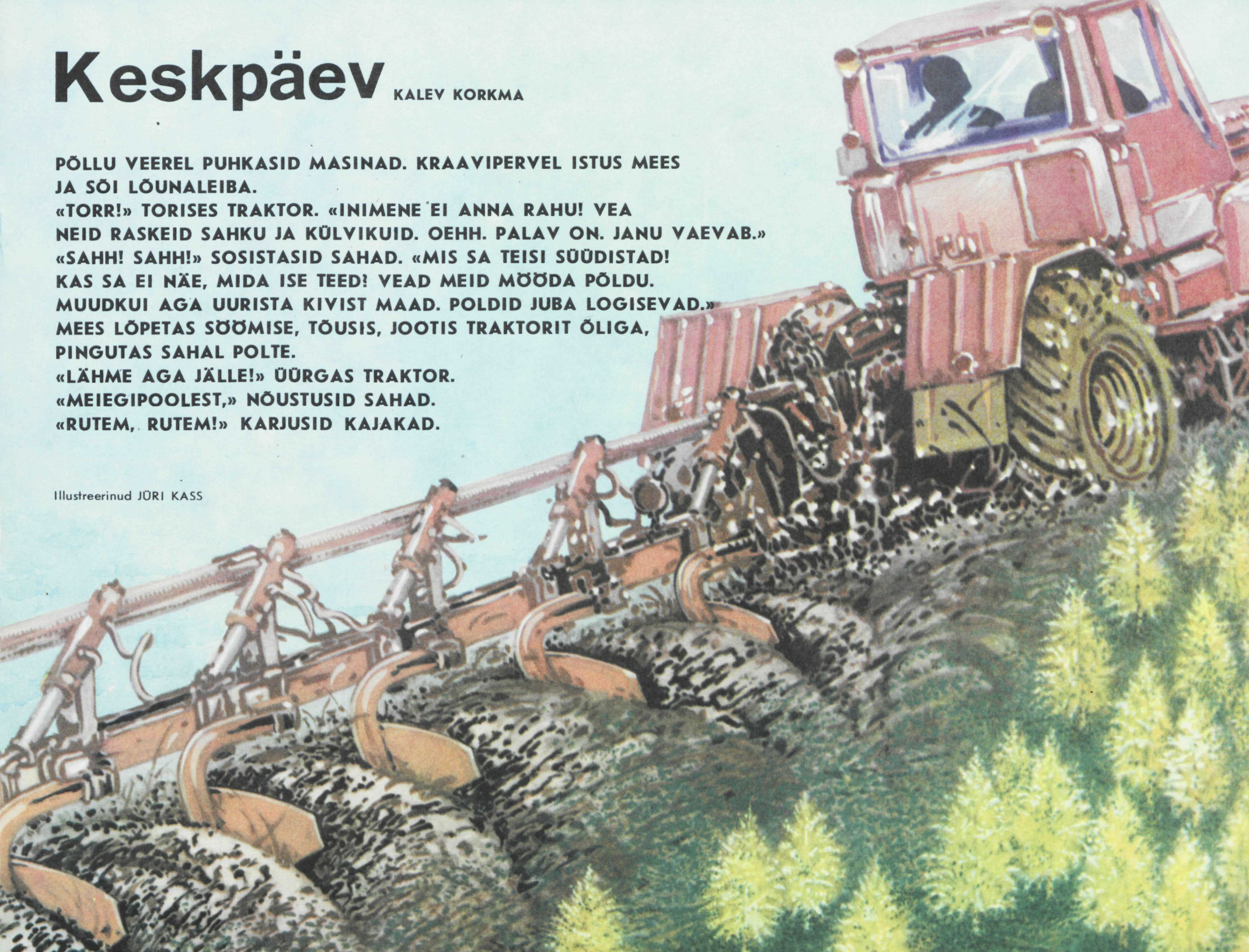
«SAHH! SAHH!» SOSISTASID SAHAD. «MIS SA TEISI SÜÜDISTAD!
KAS SA EI NÄE, MIDA ISE TEED! YEAD MEID MÕÖDA PÖLDU.
MUUDKUI AGA UURISTA KIVIST MAAD. POLDID JUBA LOGISEVAD.»
MEES LÕPETAS SÕOMISE, TÕUSIS, JOOTIS TRAKTORIT ÕLIGA,
PINGUTAS SAHAL POLTE.

«LÄHME AGA JÄLLE!» ÜÜRGAS TRAKTOR.

«MEIEGIPOOLEST,» NÕUSTUSID SAHAD.

«RUTEM, RUTEM!» KARJUSID KAJAKAD.

Illustreerinud JÜRI KASS

SEPTEMBRIKUU
ON TÄHTIS KUU:
SIIS RAAMAT UUS,
SIIS RANITS UUS,
UUS VORMIPLUUS —
KÕIK, KÕIK ON UUS
SEPTEMBRIKUUS.

Pildistanud GUSTAV GERMAN

Neid luuleridu loeti uue
õppeaasta alguse puhul paljudes koolides
emakeele lugemikust.
Ja kirjutanud on need Olivia Saar.
Olivia Saar on kirjutanud lastele rohkesti
südamlikke luuletusi. Ühtekokku on
temalt ilmunud seitse luuletuskogu.
Tänavu oktoobrikuus tähistab
Olivia Saar oma 50.
sünnipäeva.

PALJU ÕNNE

PILLA-PALLA

OLIVIA SAAR

MUL ON NÄGUS ÕUNAKORV,
MUL ON LÖBUS LÕNGAKORV,
MUL ON TORE SEENEKORV,
MUL ON KENA KOOGIKORV.

KOOGIKORVIS SEENED SEES,
SEENEKORVIS KOOGID SEES,
LÕNGAKORVIS ÕUNAD SEES,
ÕUNAKORVIS LÕNGAD SEES.

KÕIK ON PUHA PILLA-PALLA!
KORVID KOHE TÜHJAKS KALLAN:
NÜÜD ON KOOGID, SEENED SEGI,
SEENED, ÕUNAD, LÕNGAD SEGI,
LÕNGAD, ÕUNAD, KOOGID SEGI,
KOOGID, ÕUNAD, SEENED SEGI.

KÕIK ON PUHA PILLA-PALLA!
KORVID TÄIDAN, ÜMBER KALLAN:
NÜÜD SAIN PILLA-PALLA MÄE,
OTSIN ENNAST, KUID EI NÄE.

TEMP

ÜKS SOKK VÕTTIS SAAPAD JALAST
JA VISKAS SAAPAD ÕHKU,
ÜKS LENDAS SINNA, KUS HOMMIK,
JA TEISED SINNA, KUS ÕHTU.

EKS SOKUL ON SOKU TEMBUD,
EI HEAD EGA PÄRIS PAHAD,
SEE SOKK KÖNNIB SOKIS RINGI,
JA ARVA SELLEST, MIS TAHAD.

TÄPSELT KELLA SEITSME PAIKU

MANIVALD KESAMAA

ÄRATUSEKELLA
NÜÜD MEIL POLE VAJA —
VÄIKE ÖDE, MARI-LII,
ON ME ÄRATAJA.

TÄPSELT KELLA SEITSME PAIKU
LÖPEB TOAS MEIL VAIKUS.
HOMMIKUSEL TUNNIL
KÕIKI TÕUSMA SUNNIB
VÄIKSE LAPSE HELE HÄÄL.
NÕUAB KINDLALT TEMA —
TÕUSKU ISA, TÕUSKU EMA,
MINA JA MU VANAEMA,
TÕUSKU KOGU PERE —
TERE, TERE!

TOAS SIIS SIGIN-SAGIN ALGAB,
RIIDED SELGA, SAAPAD JALGA!

MINUL VAJA MINNA KOOLI.
ISA HOIDMA AUTOROOI
LÄHEB JÄLLE LINNA.
ÕPETAJALAUA TAHA
TULEB EMAL MINNA.

AJAGU NÜÜD KOGU PERE
ASJAD KIIRELT JUTTI!
VANAEMALT ENDALE
NÕUAB AGA LUTTI.
NÕUAB PIIMA, MAHLASEGU —
SEE ON TEMA TÕÖ JA TEGU.

SEE ON TEMA PÄEVA ALGUS,
SILMIS HOMMIKUNE VALGUS,
SUUL TAL NAERU, LAULU-LALLI —
LAISKLEMIST EI SALLI.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

Kas sa tead, kuidas mesikäpp meistriks sai?
Eks ikka nii nagu meistriks saadakse.
Õppides ja visalt tööd murdes.
Nojah, mis seal salata, algul tahtis
mesikäpp küll ilma vaevata toime tulla.
Aga siis elu õpetas teda. Kuidas see just
täpselt oli, seda me siin ei räägi.
Seda võid sa ise lugeda
Manivald Kesamaa raamatust «Kuidas
mesikäpp meistriks sai».
Manivald Kesamaa on üks neid kirjanikke,
kes räägib lastega päris tõsist juttu.
Enamasti keerleb see jutt töö ümber. Kirjanik
arutleb koos lugejaga, keda kiita leiva eest,
räägib kaluriametist ja paljudest
muudest elukutsetest. Sellest on peaaegu
kolmkümmend aastat, kui ilmus
Manivald Kesamaa esimene lasteraamat.
Tänaseks on tal neid riulil juba
ligemale kaksikümmend.
Oktoobrikuus saab Manivald Kesamaa
60-aastaseks.

PALJU ÕNNE

Kuningate mängud

Illustreerinud TIITU ALLIKVEE

VLADISLAV KORŽETS

Printsess Lealea armastas mängida. Nagu kõik printsessid. Ta mängis, et pole printsess Lealea, vaid tavaline tüdruk Lea. Oma lossi sadades saalides kujutles Lealea, et elab väikeses korteris vana kivimaja neljandal korrusel. Seal oli praetud kala ja gaaspliidi lõhn. Lossi roosiad olidki ta täiesti ära tüüdanud. Veel mängis printsess, et peab igal hommikul vara fõusma ja kooli minema. Isegi laupäeval, kui ema koju jääb. Isa selles mängus ei olnud. Öhtuti kooris Lea kartuleid, pesi nõusid ja koristas tuba. Vahel viis ka tühje pudeleid poodi.

Niimoodi mängides kasvas printsess üha suuremaks ning ühel päeval saabus talle uhke kosi-lane — naaberkuninga poeg Jukumar. Nad armusid teineteisesse esimesest silmapilgust

ning varsti peetigi uhked pulmad. Nüüd mängisid nad juba kahekesi, et on tavalised inimesed — lihtsalt Lea ja Juku. Mängult nad isegi tülitsevad mõnikord, lõhkuvad taldrikut ning lärmasid. Tegelikult valitses nende vahel aga suur ja puhas armastus. Aasta pärast sünnitas Lealea oma Jukumarile poja. Õnnel ei olnud otsa ega äärt, sest nüüd võis Lealea pojekest mängult lastesõime tassida. Oi, see oli tore! Prints Jukumar, kellest vahepeal tõeline türann oli saanud, mõtles aga välja veel ühe mängu: ta mängis, et on joodik. Oli nii naljakas, kui ta koju tuli ja ringi taarus. Lealea pidi ta siis ise voodisse sikutama.

Kui kuningas Jukumari ja kuninganna Lealea laps veidi kasvas, hakkas ka tema mängima. Ta mängis, et on rumal ja riikakas poiss. Kiusas

enesest väiksemaid ja suitsetas. Tegelikult oli noor prints muidugi korralik ja tubli. Üksnes mängult näppas ta kaasõpilastelt raha ning jäi peaaegu igas klassis istuma. Isa andis talle igal öhtul naha peale, mängult muidugi, aga ka see ei aidanud. Lealea jälle mängis, et tema süda on valust ja murest lõhkemas. Ööd läbi ta muudkui nuttis, katkus juukseid ning küsis eneselt:

«Miks olen ma küll nii õnnetu!»

Tegelikult oli õnne ülearugi, kellel siis veel peaks õnne olema kui mitte kuningatel ja kuningannadel. Ainult ela ja ole! Mängi palju mahub... Kuni ükskord sured. Mängult ja päriselt.

Meie isa on korvpallur

KAJA PRÜGI

KUIDAS KORVPALLIMÄNG KÄIB

Meie isa on korvpallur. Need meie oleme mina ja väike õde Mari. Korvpallur on see, kes mängib korvpalli. Mängimine käib nii, et on kaks korvi ja üks pall. Seda ühte palli visatakse mõlemasse korvi. Kord on üks korv minu isa meeskonna korv ja siis on teine. Lõpuks võidab see meeskond, kes viskab teise meeskonna korvi rohkem palle. See tähendab, et pall on ikka üks, aga seda visatakse palju kordi. Kumb korv on meie isa meeskonna korv, lepatakse mängu alguses kokku. Mina lepiaksin selles kokku alles mängu lõpus, sest siis valiksin ma korvi, kuhu on vähem kordi palli visatud. Siis oleksin alati võidumees.

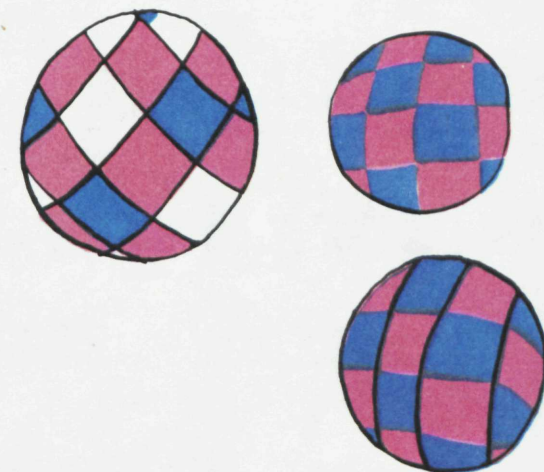
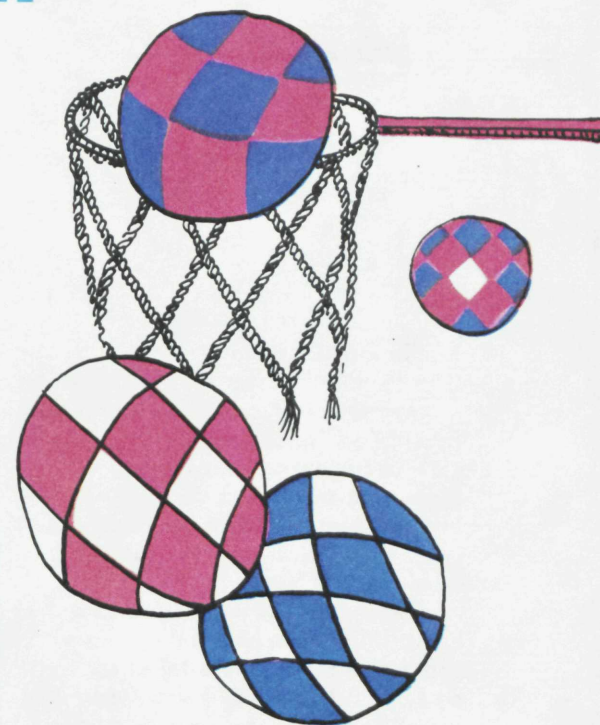
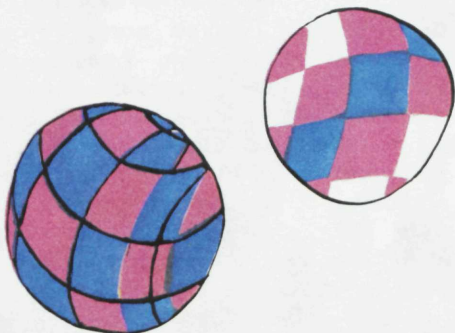
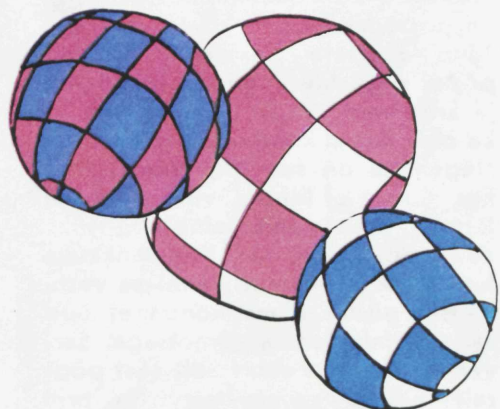
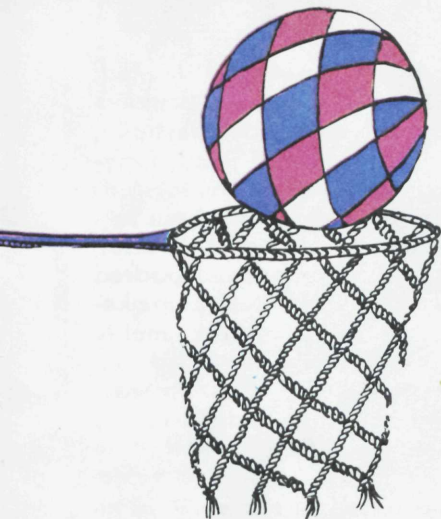
MIS KASU ON PIKAST ISAST

Kui isa on kodus, siis tulevad meil kõik mängud paremini välja. Üskord mängisime peitust. Kui me Mariga kahekesi oleme, siis me peidame end laudade ja toolide alla. Nüüd aga mängisime nii, et isa peitis kord minu, kord Mari ära ja siis teine pidi otsima. Kui Mari kord oli otsida, tõstis isa mu riidekapi otsa. Ma mahtusin täpselt kapi ja lae vahele. Muidugi ei leidnud Mari mind üles. Mul tuli seal üleval kangesti naer peale. Siis tuli ema mind otsima. Tema otsis ka kaua. Äkki ta aga kiljatas ja haaras mõlema käega peast kinni. Seda tegi ta sellepärast, et oli mind kõrgele kapi otsas märganud.

MIDA MEIE PERE KORVPALLIMÄNGUST ARVAB

Isa ütleb, et kui ta vanaks saab ja paksuks läheb, siis ta enam korvpalli ei mängi. Mina ootan väga seda aega, sest siis läheks ta igal hommikul tööle ja tuleks õhtul tagasi nagu teiste laste isad. Meie isa käib aga kogu aeg tennis ja võistlustel ning on väga harva kodus.

Minu vanaema ütleb ka, et mis ta ajab sellest pallist taga. Ise tark mees ja matemaatiku paberid taskus. Oleks rohkem kodus ja naisele toeks. See naine, kellele ta vanaema arvates peaks toeks olema, on meie ema. Vanaisa niimoodi ei arva. Temale meeldib, et isa sporti teeb. Ainult siis, kui minu isa meeskond mitu korda järjest kaotab, on vanaisa tusane. Siis ütleb ta pahameelega, et ei kõlba see meie «Kalev» kuhugi, et «Kalevi» korvpallurid peaksid valima endale teise ameti. Näiteks võiksid nad hakata tänavalaternate pirnide vahetajaiks. Sest neil ei läheks redeleid tarvis. Või siis võiksid minna loomaaeda kaelkirjakute söötjaiks. Aga seda kõike ütleb vanaisa niisama naljapärast. Ma tean, et meie loomaaias ei olegi kaelkirjakuid. Minu ema ainult naerab nende juttude peale ja küpsetab pannkooke, kui isa koju tuleb.

Pöder on meie metsade kõige suurem loom. Karu on küll tugevam kui põder, aga mitte nii suur. Vana põdrapull on niisama raske kui kaks karu ja turja pealt nii kõrge, et isegi õige pikk mees tast vaevalt üle ulatuks vaatama. Põdral on hästi pikad jalad, sellepärast ta nii kõrge ongi.

Põdralehmad ei kasva nii suureks kui pullid. Põdralehmal on ka väiksem habe kui pullil ja tal ei ole sarvi peas. Põdrapullid kannavad sarvi ainult kevadest sügiseni. Siis tulevad sarved maha ja jäävad kuskile metsa või soo peale vedelema. Aprillikuus hakkavad jälle uued sarved kasvama. Mida vanem on põdrapull, seda uhkemad ja harulisemad sarved kasvavad, ja nõnda igal aastal. See on hoopis teisiti kui lehmal laudas — tema elab ühe sarvepaariga kogu elu ära.

Pöder on meil praegu väga harilik loom, aga mitte alati pole meil põtru nii palju olnud. Pöder on rahuliku iseloomuga. Seal, kus ta inimese ligidusega ära harjub, näiteks maanteedes ääres põldudel, ei tee ta teinekord meist suurt väljagi. Vahel eksivad põdrad oma rännuteedel isegi linnadesse ega suuda siis sealt enam kuidagimoodi tagasiteed metsa leida.

PÕDER

FRED JUSSI

Pildistanud HANS ARRO

Põtra on püütud muuta ka koduloomaks. Et ta Siberi taigas, kus teid ei ole, talvel sügava lumega koormaid veaks. Aga koduloomana on põtra tülikas pidada, sest ta sööb talvel mitte heinu, vaid puuoksi ja -koort. Põdra kooritud ja äranäritud mände oled sinagi ehk metsas näinud. Koore tõmbab ta pajult, män-

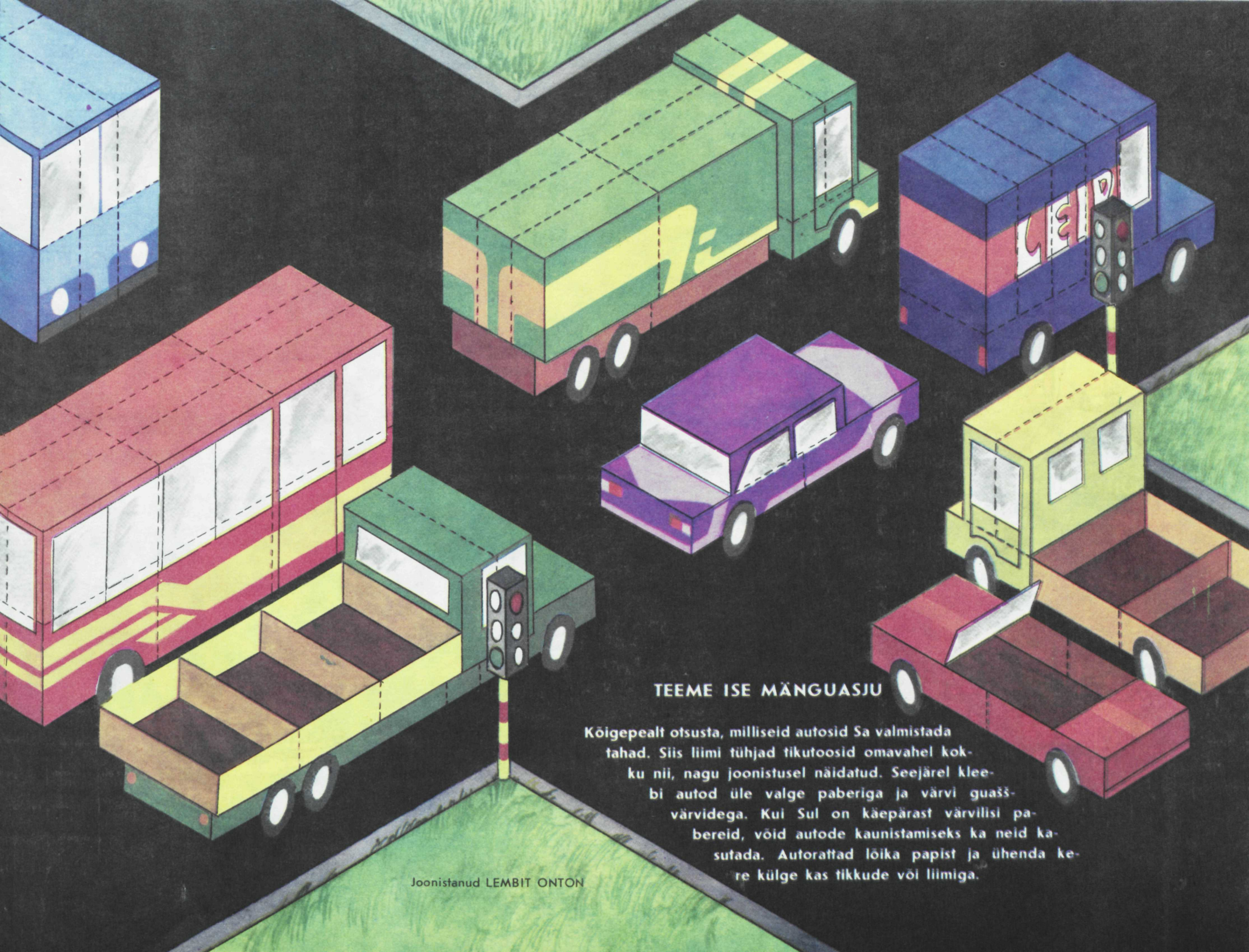
nilt või haavalt hammastega maha õige kõrgelt, käsivarrejämmedused puud aga murrab pooleks kaelaga. Noori männikuid laastates teevad põdrad palju meeleharmi metsakasvatajatele: inimene istutab, kuid põdrad söövad ära.

Kas nii suur loom kui põder ka kedagi kardab? Kardab küll. Inimest

kardab nagu kõik teisedki loomad. Inimest kardab põder paukuva püssi pärast. Veel kardab ta hunt, sest hundil on väledad jalad, tugevad lõuad ja teravad hambad. Mõnikord kipub ka karu põdra elu kallale, aga seda juhtub harva. Sügisel, kui algab jahiaeg, rändavad põdrad mõnel pool oma alalistest elupaikadest ära. Aga nad võtavad ka muidu rännuteid ette. Siis võivad nad ujuda pikki vahemaid üle järvede, merelahtede ja -väinade. Näiteks Saaremaalt Hiiumaale ujuvad põdrad ei ole mingi haruldane vaatepilt. Näed, kuidas merd mööda liginevad rannale pead, suured kõrvad õieli. Algul ei saa aru, mis see õieti on. Alles siis, kui kehad veest välja hakkavad kerkima, taipad, et need on ju põdrad.

Tänu suurtele kõrvadele kuuleb põder õige hästi igasuguseid häáli ja krabinaid. Väga hästi tunneb ta ka oma suure kongus ninaga lõhnu. Nägemine on seevastu vilets. See, kes ennast ei liiguta, võib põdraga läheda maa pealt teinekord tükk aega tött vahtida. Kallaletikkuva hundi või mõne muu vaenlase vastu kaitseb põder ennast nõnda, et lööb teda esijala terava sõraotsaga. Sarvedest ei oleks suurt abi, sest põdralehmal ju polegi sarvi ja pull ajab need sügisel maha.

Kas maksab põtra metsas karta? Sellele, kes liiga ligi ei tiku, põder sõraga ei viruta. Kuid iial ei või teada, mismoodi liiguvad loomamõtted ta suure rumalavõitu peas. Sellepärast ei maksa tänavale eksinud põdrale minna leiba pakkuma ja tasub talle teed anda metsaski. Ja üleüldse: kes ei tunne metsloomade elukombeid, see ärge püüdke nendele oma sõprust peale suruda. Metsloom ei hooli inimese sõprusest, tal on oma soost sõpradegagi tegemist küllalt...

TEEME ISE MÄNGUASJU

Kõigepealt otsusta, milliseid autosid Sa valmistada tahad. Siis liimi tühjad tikutoosid omavahel kokku nii, nagu joonistusel näidatud. Seejärel kleebi autod üle valge paberiga ja värvi guaššvärvidega. Kui Sul on käepärast värvilisi pabereid, võid autode kaunistamiseks ka neid kasutada. Autorahtad lõika papist ja ühenda ke-re külge kas tikkude või liimiga.

MIS ON HOBUJÕUD!

Et teada saada, kui võimas on näiteks auto mootor, küsitakse tavaliselt: mitu hobujõudu! «Žiguli» omanik vastab: «Kuuskümmend neli!», «Moskvitši» omanik: «Seitsekümmend viis!» Hobujõud ei ole hobuse jõud, vaid kokkuleppeline võimsusühik. Üks hobujõud on, kui 75-kilone raskus tõsta ühe sekundi jooksul ühe meetri kõrgusele. Tänapäeval mõõdetakse võimsust vattides. Üks hobujõud [mida tähistatakse tähtedega «hj»] võrdub 735 vattiga [W].

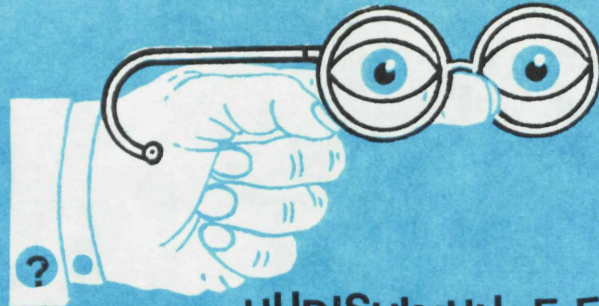
KAS SEE ON TÕSI, ET ÕUNAD PUHASTAVAD HAMBAID!

Jaa, see on tõsi. Õunte söömine puhastab hambaid. Meie arvates aga on hoopis olulisem see, et õunte närimisel hävinevad suus ka pea-aegu kõik bakterid, sealhulgas needki, mis võivad haigusi tekitada.

MIDA TÄHENDAB NB!

See on lühend ladinakeelsest ütlusest **NOTA BENE!**, mis tähendab: pane hästi tähele! Tihti kasutatakse ka tähti **P.S.** See on **POST SCRIPTUM** (jällegi ladinakeelsed sõnad), mis tähendavad: pärast kirjutatud. **P.S.** on seega järelmärkus, lisa kirja lõpus.

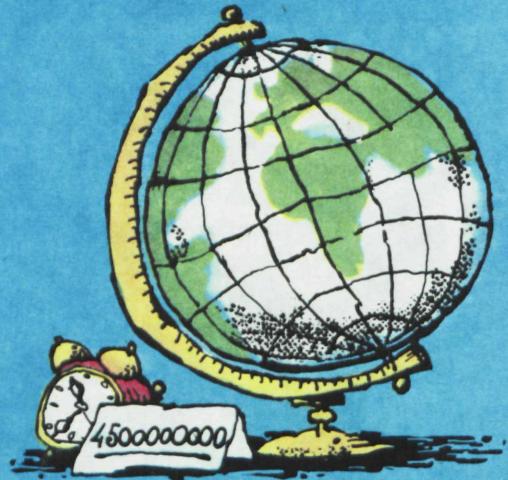
UUDISHIMULIKELE

KUI PALJU ELAB MAAKERAL INIMESI!

Neli ja pool miljardit. Kirjutatuna arv 45 kaheksa nulliga. Kui kõik inimesed üksteise järele ritta seada, saaks rivi, mis ulatuks ümber maakera kuuskümmend korda. Täpset inimeste arvu ei oska keegi öelda, sest paljudes riikides rahvaloendusi ei korraldata. Teiseks, inimeste arv suureneb pidevalt: ühe minuti jooksul 172 inimese võrra.

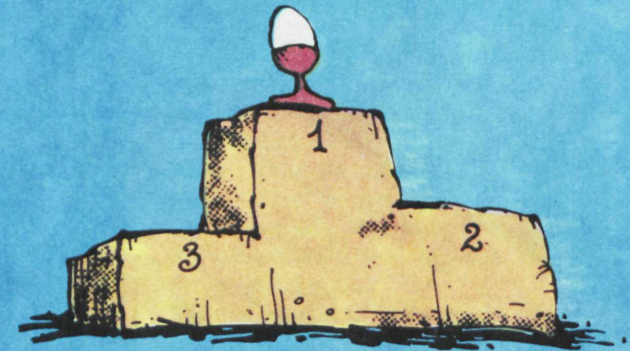
Väga paljud inimesed elavad õige vaeselt. Iga kümnes ei saa kõhtu täis süüa, iga teine ei oska kirjutada ega lugeda.

Illustreerinud HILLAR METS

MIS ON ESKALAATOR!

Eskalaator on liikuv trepp. Kes on käinud Moskvas või Leningradis ja sõitnud allmaaraudteel ehk metroos, teab, mis on liikuv trepp. Paljud metroojaamad on sügaval maa all ja kes jõuaks neid pikki treppe mööda ise tatsata. Eskalaatorid on ka nendes majades, kus käib palju inimesi. Eesti esimene eskalaator paigutati Tallinna Postimajja.

KUI SUUR ON JAANALINNUMUNA!

Umbes hanemuna suurune, aga koor on tal väga tugev. Raskekaalu maadleja ehk suudab muna jala all puruks suruda. Muide, kanamuna koor on ka võrdlemisi tugev. Arvaiavasti ei suuda sa toorest kanamuna, kui see on käte vahel pikuti, katki pigistada.

KUI RASKE ON ELEVANT!

Kolme ja poole meetri kõrgune elevant võib kaaluda kuus tonni või siis sama palju kui kuus sõiduautot. Elevanti lont on kui võimas kraana: tõstab veoauto üles.

KINDLASTI OLED KUULNUD ÜTLEMISI, MIDA SAAB MITUT MOODI MÕISTA. KIRJUTASIME SIIA MÕNED NIISUGUSED LAUSED JA JOONISTASIME PILDID JUURDE. IGA LAUSE KOHTA KÄIB KAKS PILTI. LEIA NEED!

TERITAS KÕRVU. VALAS ÕLI TULLE. KUU PEALT KUKKUNUD. KAOTAS PEA.

POEB TIIVA ALLA. NAGU NÕELASILMAST TULNUD. SÕITIS BUSSIS JÄNEST. NEELAS JOONLAUA ALLA.

Illustreerinud ELLE TIKERPÄE

ELKNO Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 10 1981. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 101, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kofkas, E. Mardi, H. Mänd, A. Piirma, J. Pirita, H. Rattiste. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär J. Pirita 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, toimetaja V. Variksaar 681-496, sekretär 681-400.

Laduda antud 31. 08. 1981. Trükkida antud 30. 09. 1981. Trükiary 74 000. Orsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,92. Tingvõrtõmmiseid 8,0. MB-08188. Teilimise nr. 2868. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda. Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel EDGAR VALTERI joonistus «Matkale».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии Таллин, 200090. Парно маантс, 67-а. Arvestuspoognaid 2,92. Tingvõrtõmmiseid 8,0. MB-08188. Teilimise nr. 2868. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda. Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

HIND 15 KOP.
ИНДЕКС 78231

VARSTI OLEME
PÕHJANABAL SEAL TA
JUVA PAISTAB-
KI...

AGA KUSAGIL
POLE KÜBETKI
LUND...

JA KUHU
JÄÄB JÄÄ?

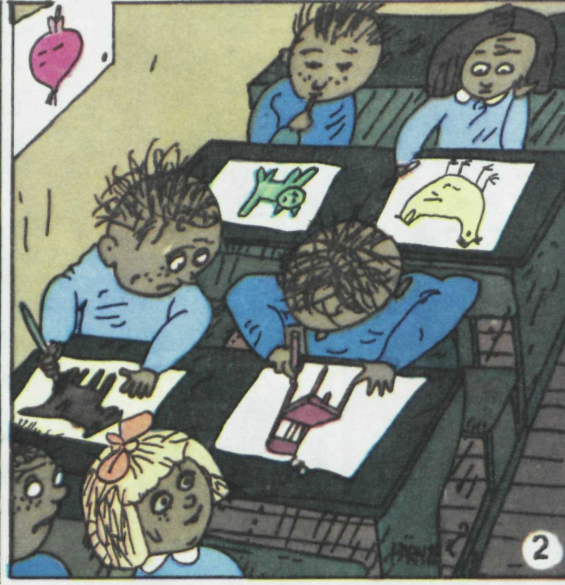

NÜÜD MA MÕISTAN-
SEE POLE LIHTSALT
PÕHJANABA - SEE ON
TOOLIPÕHJA NABA!

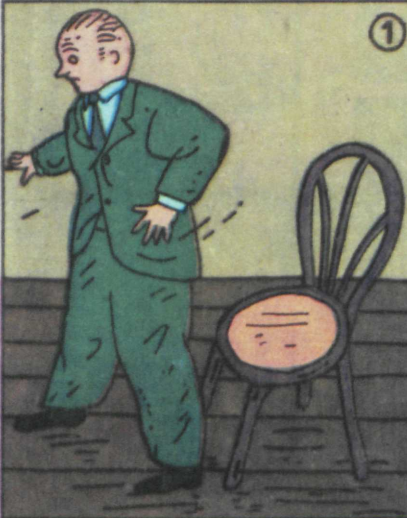
Joonistanud PRIIT PÄRN

TÄNA LAPSED, JOO
NISTAME PILDITEE-
MAL „MINU NELJA-
JALGNE SÖBER“...

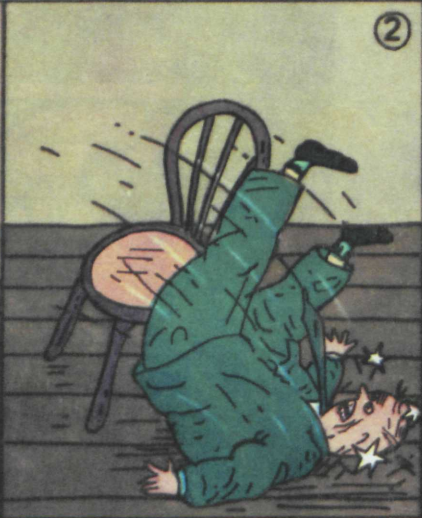

D-I-L-O-O-T

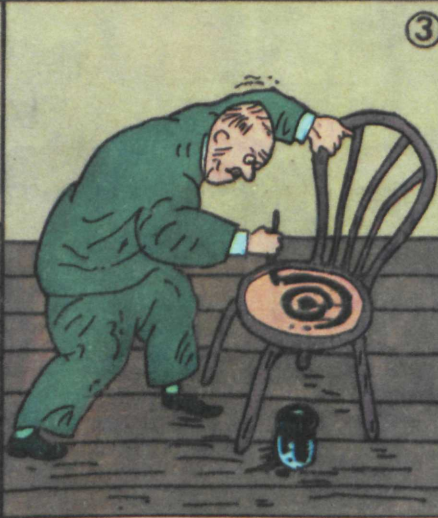
①

②

③

④

⑤

